

«Тасдиқ мекунам»

Ректори Донишгоҳи миллии
Тоҷикистон, профессор

Насриддинзода Э.С.

«6» 04 2024

ХУЛОСАИ ДОНИШГОҶИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Диссертатсияи «Модификатсияи ҳосилаҳои нитрогендори глитсерол, диглитсерол ва имконияти истифодабарии онҳо дар синтези органикӣ», ки барои ҳимоя намудан ва дарёфти дараҷаи доктори фалсафа Ph.D аз рӯйи ихтисоси 6D060603- Химияи органикӣ, дар кафедраи химияи органикии факултети химия ва озмоишгоҳи илмӣ таҳқиқотии «Химияи глитсерин»-и ба номи д.и.х., профессор, узви вобастаи АМИТ Кимсанов Б.Ҳ., назди Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон мутобиқ ба лоихаҳои фармоишии бучети Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи мавзӯи «Ҳосилаҳои γ -аминокислотаи рағванӣ дар асоси эпихлоргидрин ва α -монохлоргидрин глитсерин: синтез, ҳосият ва истифодабарии он» (рақами ба қайдгирии давлатиаш 0119TJ01002) ва «Синтези ҳосилаҳои аминокислотагии глитсерол, диглитсерол ва C_{60} бо мақсади дарёфти маводи фаъоли биологӣ» (рақами ба қайдгирии давлатиаш 0124TJ1600) иҷро карда шудааст.

Шарипов Фирдавс Нуралиевич 19-уми октябри соли 1994 ба дунё омадааст.

Соли 2012 ҳуҷҷатҳои худро ба Донишкадаи технология ва менеҷменти инноватсионии ш.Кӯлоб, дар ихтисоси 1-48010201-Технологияи таркиби доруворӣ супорида, соли 2016 Донишкадаи мазкурро бо ихтисоси «Технологияи таркиби доруворӣ» бо дипломи аъло хатм намудааст. Соли 2017 ба зинаи магистратура дар факултети химияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дар кафедраи химияи органикӣ аз рӯйи ихтисоси химияи органикӣ таҳсилро давом дода, онро соли 2019 хатм намудааст.

Соли 2019 таҳсилро ба зинаи доктори фалсафа Ph.D дар факултети химияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дар кафедраи химияи органикӣ аз рӯйи ихтисоси химияи органикӣ давом дода ва соли 2022 зинаи доктори фалсафа Ph.D-ро аз рӯйи ихтисоси химияи органикӣ хатм намудааст. Дар давоми таҳсил Ф.Н. Шарипов аз ҷониби раёсати Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба Донишгоҳи давлатии техники нафти Уфа ба Ҷумҳурии Бошқортостони ФР барои иҷрои корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ба муҳлати шаш моҳ ҳамчун коромӯз фиристонда шудааст. Ӯ дар ин муддат таҳти роҳбарии узви вобастаи АИҶБ профессор

Злотский Семен Соломонович қисми таҳлилҳои (эксперименталӣ)-и корҳои илмӣ-таҳқиқотии худро иҷро намудааст.

Мавзуи диссертатсияи дараҷаи доктори фалсафа Ph.D-и Шарипов Ф.Н. дар ҷаласаи кафедраи химияи органикӣ рӯзи 18 ноябри соли 2019, № 3, ва дар ҷаласаи Шурои олимони факултети химия аз 21.11.2019, №4 тасдиқ шудааст.

Аз натиҷаи корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ 1 патент, 4 мақолаи илмӣ ва 14 фишурдаи мақола ба таъб расидааст, ки аз ин 4 мақолаҳо дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил мешаванд.

Шарипов Фирдавс Нуралиевич соли 2022-2023 ба ҳайси мутахассиси пешбари илм дар Озмоишгоҳи «Марказии таҳлил ва ташҳиси мавод»-и Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон қору фаъолият намуда, аз соли 2023 ба ҳайси мудири озмоишгоҳи мазкур то ҳол фаъолият намуда истодааст.

Роҳбари илмӣ: доктори илмҳои химия, и.в. профессор директори Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Раҷабзода Сирочиддин Иқром мебошад.

Аз муҳокимаи диссертатсия чунин натиҷагирӣ карда шуд:

Дар натиҷаи таҳқиқотҳои гузаронидашудаи Шарипов Фирдавс Нуралиевич бори аввалин рафти реаксия ва тозагии моддаҳои синтезкардашудаи самарабахш ва дастрас оид ба синтези 2,3-диметокси-гем-дихлорсиклопропан пешниҳод карда шуд, ки дар асоси онҳо як қатор атсеталҳои моно-, ди-, ва бисёр ивазшаванда, аз ҷумла гем-дихлорсиклопропанҳои глитсерол, ҳосилаҳои нитрогендори глитсерол ва диглитсерол ба даст оварда шуданд ва мавриди омӯзиш қарор гирифтааст.

Хулосаҳои дар қори мазкур бароварда шуда ва дақиқии натиҷаҳои бадастомада тавассути коркарди омӯрӣ бо истифодаи барномаҳои гуногуни компютерӣ асоснок карда шудааст. Худи диссертатсия дараҷаи таҳқиқоти илмӣ фарогир ва комил мебошад.

Диссертатсия дар мавзуи «**Модификатсияи ҳосилаҳои нитрогендори глитсерол, диглитсерол ва имконияти истифодабарии онҳо дар синтези органикӣ**», қори илмӣ-таҳқиқотии ҳаҷман қалон ва комил буда аз ҳар нигоҳ мувофиқ ва ҷавобгӯ ба ихтисоси 6D060603- Химияи органикӣ ҳисобида шуда, барои ҳимоя пешниҳод карда шавад.

Мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот: коркарди методикаи синтез, модификатсияи атсеталҳои моно-, ди-, ва бисёр ивазшаванда, аз ҷумла гем-дихлорсиклопропанҳои глитсерол, ҳосилаҳои нитрогендори глитсерол, ва муайян кардани қобилияти реаксионии онҳо мебошад.

Барои ноил шудан ба мақсад дар кори диссертатсионӣ вазифаҳои зерин мавриди омӯзиш қарор гирифтанд:

- омӯзиши қобилияти реаксионии ҳосилаҳои атсеталҳои моно-, ди-, бисёривазшаванда ва гем-дихлорсиклопропанҳо;
- рафтори ҳосилаҳои нави атсеталҳои моно-, ди- ва бисёривазшаванда зерин таъсири гурӯҳҳои аминӣ ва карбоксилӣ;
- роҳҳои таҳияи ҳосилаҳои нави атсеталҳои моно-, ди- ва бисёривазшаванда ҳамчун реагенти нави химиявӣ дар синтези маҳини органикӣ;
- коркард ва таҳияи лигандҳои нави органикӣ барои химияи координатсионӣ;
- таҳқиқи хосиятҳои фармакологии баъзе ҳосилаҳои нави атсеталҳои моно-, ди- ва бисёривазшавандаи дорои боқимондаи гурӯҳҳои аминӣ ва карбоксилӣ;
- тавсия оид ба соҳаҳои истифодабарии моддаҳои модификатсияшуда дар асоси эфирҳои атсеталҳо ва гем-дихлорсиклопропанҳо.

Методҳои таҳқиқот ва асбобҳои истифодашуда. Маълумотҳои бадастомада бо усулҳои замонавии физикӣ-химиявӣ таҳқиқот, коркарди статикӣ натиҷаҳо таъмин ва асоснок карда шуд. Барои муайян намудани сифатан ва миқдоран таркиби массаи реаксионӣ аз усулҳои зерини таҳлил истифода шудааст: спектроскопияи массавӣ (дар таҷҳизоти «Хроматэк-Кристалл 5000М» бо информатсияи NIST 2012), РМЯ-спектрометрия (дар таҷҳизоти «Bruker AM-500» бо частотаи кори 500 ва 125 МГц).

Саҳеҳияти натиҷаҳои дар диссертатсия овардашуда ба нишондоди зер асос шудааст:

- таҳлили онҳо дар асоси барномаҳои компютерӣ ва дар қиёс бо натиҷаҳои эксперименталӣ;
- муқоисаи натиҷаҳои эксперименталӣ бо натиҷаҳои адабиёти илмӣ;
- хулосаҳои асосии кори диссертатсионӣ бо синтези маҳини органикӣ.

Навоариҳои илмӣ таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки:

1. Ҳосилаҳои атсеталҳои нави хаттии моно-, ди- ва бисёр ивазшавандаи ҳалқагӣ синтез карда шуданд.
2. Шароитҳои оптималии синтези ҳосилаҳои атсеталҳои нави хаттии моно-, ди- ва бисёр ивазшавандаи ҳалқагӣ дарёфт карда шуданд.
3. Бори аввал усули қулай, самарабахш ва дастрас оид ба синтези 2,3-диметокси-гем-дихлорсиклопропан пешниҳод карда шуд, ки дар асоси онҳо якқатор атсеталҳои моно-, ди-, ва бисёр ивазшаванда,

аз ҷумла гем-дихлорсиклопропанҳои глитсерол, ҳосилаҳои нитрогендори глитсерол ба даст оварда шуданд.

4. Рафтор, таркиб ва сохти ҳосилаҳои атсеталҳои нави хаттии моно-, ди- ва бисёр ивазшавандаи ҳалқагӣ дар зери таъсири зарбаи электронӣ омӯхта шуданд.
5. Сохти ҳосилаҳои нитрогендори глитсерол муқаррар карда шуда, ҳолати конформатсиявии онҳо ошкор карда шуд.
6. Омӯзиши фаъолияти биологии баъзе ҳосилаҳои атсеталҳои моно-, ди-, бисёривазшаванда ва гем-дихлорсиклопропанҳо, ки дорои фаъолияти ситотоксикӣ, зиддимикробӣ, антиоксидантӣ ва гербисидиро доранд.

Аҳамияти илмию амалии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки омӯзиши қобилияти реаксионии ҳосилаҳои атсеталҳои моно-, ди-, бисёривазшаванда ва гем-дихлорсиклопропанҳо муайян карда шуд; рафтори ҳосилаҳои нави атсеталҳои моно-, ди- ва бисёривазшаванда зери таъсири гурӯҳҳои аминӣ ва карбоксилӣ муқаррар карда шуд; маҳсули нисбатан дастрас ва арзон дар асоси атсеталҳои моно-, ди- ва бисёривазшавандаи дорои боқимондаи гурӯҳҳои аминӣ ва карбоксилӣ ба даст оварда шуд; таҳияи ҳосилаҳои нави атсеталҳои моно-, ди- ва бисёривазшаванда ҳамчун реагенти нави химиявӣ дар синтези маҳини органикӣ муайян карда шуд; хосиятҳои фаъоли биологии баъзе ҳосилаҳои атсеталҳои моно-, ди-, бисёривазшаванда ва гем-дихлорсиклопропанҳо, ки дорои хусусиятҳои ситотоксикӣ, зиддимикробӣ, антиоксидантӣ ва гербисидиро доранд ошкор карда шуд.

Баамалбарорӣ ва татбиқи натиҷаҳои таҳқиқот. Натиҷаҳои бадастомада дар раванди таълим дар кафедраи химияи органикии факултети химияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ҳангоми хондани курсҳои махсус, иҷрои корҳои курсӣ, хатм ва таҳқиқотӣ татбиқ гардида, донишҷӯён ва унвонҷӯён натиҷаҳои кори мазкурро мавриди истифода қарор дода метавонанд.

Мавқеъҳои асосии ба ҷимоя пешниҳодшуда:

- натиҷаҳои таҳқиқи қобилияти реаксионии ҳосилаҳои атсеталҳои моно-, ди-, бисёривазшаванда ва гем-дихлорсиклопропанҳо;
- маълумот оид ба рафтори ҳосилаҳои нави атсеталҳои моно-, ди- ва бисёривазшаванда зери таъсири гурӯҳҳои аминӣ ва карбоксилӣ;
- усулҳои нисбатан дастрас ва арзон дар асоси атсеталҳои моно-, ди- ва бисёривазшавандаи дорои боқимондаи гурӯҳҳои аминӣ ва карбоксилӣ;

- натиҷаҳои таҳқиқи ҳосилаҳои нави атсеталҳои моно-, ди- ва бисёривазшаванда ҳамчун реагенти нави химиявӣ дар синтези маҳини органикӣ;

- қонуниятҳои муайяншуда оид ба рафтор, таркиб, сохти ҳосилаҳои атсеталҳои нави хаттии моно-, ди-, бисёр ивазшавандаи ҳалқагӣ дар зери таъсири зарбаи электронӣ ва таносуби моддаҳои таъсиркунанда, инчунин қобилияти реаксионии онҳо;

- натиҷаҳои фаъоли биологии баъзе ҳосилаҳои атсеталҳои моно-, ди-, бисёривазшаванда ва *гем*-дихлорсиклопропанҳо, ки дорои хусусиятҳои ситотоксикӣ, зиддимикробӣ, антиоксидантӣ ва гербисидиро дороанд.

Таъйид (апробатсия)-и диссертатсия. Натиҷаҳои асосии диссертатсия дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ зерин муҳокима шуданд: дар конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ бахшида ба Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028», «80-солагии ёдбуди Юсуфов Тилло Юсуфович» дар мавзӯи «Синтези ҳосилаҳои нави глитсеринии аз ҷиҳати биологӣ фаъол дар асоси аминокислотаҳо, пептидҳо ва фуллерен C₆₀» (28-29 июни соли 2018). Душанбе, 2018.; маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-назариявии ҳайати устодону кормадони ДМТ бахшида ба Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028», «Соли рушди саёҳӣ ва хунарҳои мардумӣ», «140-солагии Қаҳрамони Тоҷикистон Садриддин Айнӣ» ва «70-солагии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон» Душанбе-2018; Сборник статей республиканской научно-теоритической конференции на тему «Основы развития и перспективы химической науки в Республике Таджикистан». Душанбе, 12-14 сентября 2020г.; маҷмӯаи мақолаҳои конфренсияи Ҷумҳуриявии илмию амалӣ дар мавзӯи «Заминаҳои рушд ва дурнамои илми химия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», бахшида ба 60-солагии факултети химия ва гиромидошти хотираи д.и.х., Нӯъмонов Ишонкул Усмонович (12-14 сентябри соли 2020). Душанбе-2020.; Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-назариявии ҳайати устодону кормандон бахшида ба чашнҳои 30-солагии истиқлолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон, 110-солагии шоири халқии Тоҷикистон, қаҳрамони Иҷикистон Мирзо Турсунзода, 110-солагии нависандаи халқии Тоҷикистон, Сотим Улуғзода ва “20-солаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маъориф (солҳои 2020-2040)”. Душанбе, 2021.; маҷмӯи мақолаҳои конференсияи панҷуми илмӣ-байналмилалӣ дар мавзӯи “Масъалаҳои химияи физикӣ ва координатсионӣ” бахшида ба гиромидошти хотираи докторони илмҳои химия, профессорон Ҳомид Муҳсинович Якубов ва Зӯҳриддин Нуриддинович Юсуфов (15-16-уми ноябри соли 2021). Душанбе, 2021.; маводи конференсияи байналхалқӣ дар мавзӯи: Равишҳои иноватсионӣ ба рушди кластери таълимию-истехсолӣ дар саноати нафтӣ газ (30 апрели соли 2022), ш. Тошкент, Узбекистон.; Сборник материалов XIV международных научных надировских чтений “Яркие пример преемственности научных традиций и верности профессии”, посвященных 90-летию Академика НАН РК, выдающемуся ученикому, основателю научной школы нефехимии

Казахстана Надирову Надиру Каримовичу, (25 февралы 2022г) Казахстан.; Маводи III Конференсияи илмӣ-амалии олимони ҷавони ДМТ, бахшида ба “Рӯзи ҷавонони Тоҷикистон”-23 май ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040), 18-19 майи соли 2023. Душанбе 2023., маводи конференсияи ҷумхуриявии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони ИИТ ДМТ бахшида ба “75-солагии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон”, “115-солагии академик Бобочон Гафуров”, “Соли 2023-Соли забони русӣ” ва “Соли 2025-Соли байналмиллалӣи ҳифзи пиряхҳо” (20-27 апрели соли 2023). Душанбе-2023.; маводи конференсияи ҷумхуриявии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони ИИТ ДМТ бахшида ба “30-юмин солгади қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон” ва “Соли маърифати ҳуқуқӣ” (22-27 апрели соли 2024) Душанбе-2024.; Конференсияи VI илмӣ байналмилалӣ: “Масъалаҳои химияи физикӣ ва координатсионӣ”, бахшида “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” (солҳои 2020-2040), 90-солагии доктори илмҳои химия, профессор Хомид Муҳсинович Якубов, гиромидошти хотираи доктори илмҳои химия, профессор Зухуриддин Нуриддинович Юсуфов, 75-солагӣ ва 53-солагии фаъолияти илмӣ-таълимӣ доктори илмҳои химия, профессор Раҳимова Мубаширхон (15-16 майи соли 2024). Душанбе-2024.; Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои табиӣ. ISSN 2413-452X/ №3. Душанбе, 2024. - С. 203-212.; Паёми Филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М.В.Ломоносов дар шаҳри Душанбе. Бахши илмҳои табиӣ. ISSN 2709-6238/№3 (41). Душанбе, 2024. - С. 69-74.; Паёми Донишгоҳи давлатии Данғара. Бахши илмҳои табиӣ. ISSN 2410-4221, №2 (28). Данғара, 2024. -С. 72-84.

Саҳми шахсии муҳаққиқ. Таҳқиқот аз ҷустуҷӯ, таҳлил ва ҷамъбасти маълумоти илмӣ оид ба коркарди методикаи синтез, модификасияи атсеталҳои моно-, ди-, ва бисёр ивазшаванда, аз ҷумла гем-дихлорсиклопропанҳои глитсерол, ҳосилаҳои нитрогендори глитсерол иборат буд. Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ экспериментҳои дар диссертатсия овардашударо мустақилона иҷро намуда, пайвастиҳои ниҳоиро ҷудо ва тоза намудааст. Таркиб, сохти ҳосилаҳои атсеталҳои нави хаттии моно-, ди-, бисёр ивазшавандаи ҳалқагиро дар зери таъсири зарбаи электронӣ омӯхта, таносуби моддаҳои таъсиркунанда, инчунин қобилияти реаксионии онҳо шарҳ додааст, тасдиқи корҳоро дар конференсияҳои дараҷаҳои гуногун маъруза намуда, оид ба тайёр кардани нашрияҳо корҳоро ба анҷом расонидааст.

Муҳимтарин интишороти унвонҷӯ аз рӯйи диссертатсия:
Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи Олии Аттестатсионии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд:

**Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи хориҷию дохили
тибқи муқарароти тавсиянамудаи Комиссияи Олии Аттестатсионии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷопшудаанд:**

[1-М]. Шарипов Ф.Н., Синтез 6-фторо-7-метил-2-(7-метил-5-оксо-5Н-1,3,4-тиадиазол [3,2-а] пиримидин-2-илсульфид)- 1,3,4-тиадиазол [3,2-а] пиримидин-5-она. / Ф.Н. Шарипов, С.И. Раджабов, С.С. Саидов// Паёми Филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М.В.Ломоносов дар шаҳри Душанбе. Бахши илмҳои табиӣ. ISSN 2709-6238/ Том 1, №4 (27). Душанбе, 2022. - С. 69-74.

[2-М]. Шарипов Ф.Н., Модификатсияи диглитсерол бо атсеталҳо, кеталҳои ди- ва полиолҳо/ Ф.Н. Шарипов, С.И. Раджабода, М.С. Икромов// Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои табиӣ. ISSN 2413-452X/ №3. Душанбе, 2024. - С. 203-212.

[3-М]. Шарипов Ф.Н., Синтез некоторых ди- и триэфиров глицерола. / Ф.Н. Шарипов, С.И. Раджабов, М.С. Икромов // Паёми Филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М.В.Ломоносов дар шаҳри Душанбе. Бахши илмҳои табиӣ. ISSN 2709-6238/, №3 (41). Душанбе, 2024. - С. 69-74.

[4-М]. Шарипов Ф.Н., Модификатсияи дихлоросиклопропанҳо ва диглитсерол/ Ф.Н. Шарипов, М.С. Икромов Р.А. Олимзода, С.И. Раджабода// Паёми Донишгоҳи давлатии Данғара. Бахши илмҳои табиӣ. ISSN 2410-4221, №2 (28). Данғара, 2024. -С. 72-84.

Рӯйхати фишурда ва мақолаҳои ҷопшуда:

[5-М]. Шарипов Ф.Н., Синтез 1-0-(γ -аминобутирил) глицерина и 1.2.-ди-0-(γ -аминобутирил) глицерина. /С.С. Исмоилзода., Ф.Н. Шарипов., С.И. Раджабов// Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. ISSN 2707-9996/ №1 (10-11). Душанбе-2021. С-309-315.

[6-М]. Шарипов, Ф.Н. Конденсация эпихлоргидрина и дихлоргидрин-глицерина с третбутилоксипроизводными аминокислот/ Ф.Н. Шарипов, С.И. Раджабов, С.С.Исмоилзода// Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ бахшида ба Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028», «80-солагии ёдбуди Юсуфов Тилло Юсуфович» дар мавзӯи «Синтези ҳосилаҳои нави глитсеринии аз ҷиҳати биологӣ фаъол дар асоси аминокислотаҳо, пептидҳо ва фуллерен C₆₀» (28-29 июни соли 2018). Душанбе, 2018. – С.114-120.

[7-М]. Шарипов Ф.Н. Синтез ва боҳамтаъсиркунии α,γ -дихлоргидринглитсерин бо карбобензоксиптриптофан/ Ф.Н. Шарипов, С.И. Раҷабов, С.Х. Одинаев// Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-назариявии ҳайати устодону кормандони ДМТ бахшида ба Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028», «Соли

рушди сайёҳи ва хунарҳои мардумӣ», «140-солагии Қаҳрамони Тоҷикистон Садриддин Айни» ва «70-солагии ДМТ». – Душанбе, 2019.

[8-М]. Шарипов, Ф.Н. Синтез ва таҳқиқи трипептиди-1-фенилаланил-1-тирозил-3,4-диоксифенилаланин бо α -монохлоргидрини глитсерин/ Ф.Н. Шарипов, С.И. Раҷабов, С.Х. Одинаев // Маводи конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ-назариявӣ ҳаёти устодону кормандони ДМТ бахшида ба Дахсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028», «Соли рушди сайёҳи ва хунарҳои мардумӣ», «140-солагии Қаҳрамони Тоҷикистон Садриддин Айни» ва «70-солагии ДМТ». – Душанбе, 2019.

[9-А]. Шарипов, Ф.Н. Синтез и изучение 1,3-диэфиров глицерина / Раҷабов С.И, Ф.Н. Шарипов, Дж Обидов, Р.А.Олимов // Сборник статей республиканской научно-теоритической конференции на тему «Основы развития и перспективы химической науки в Республике Таджикистан». Душанбе, 12-14 сентября 2020г Стр.208-213

[10-М]. Шарипов, Ф.Н. Влияние метиловых эфиров ароматических и гетероциклических аминокислот на рост и развитие некоторых растений/ Ф.Н. Шарипов , С.И. Раҷабов, М.Б. Каримзода, Л.Г.Мухторов, Е.В. Иванова, Ю.М. Атрощенко// Маҷмӯи мақолаҳои конференсияи панҷуми илмӣ-байналмилалӣ дар мавзӯи “Масъалаҳои химияи физикӣ ва координатсионӣ” бахшида ба гиромидошти хотираи докторони илмҳои химия, профессорон Ҳомид Муҳсинович Якубов ва Зухуриддин Нуриддинович Юсуфов (15-16-уми ноябри соли 2021). Душанбе, 2021. Саҳ. 215-219.

[11-А]. Шарипов Ф.Н. Исследование процессов конденсации эпихлоргидрина и α -монохлоргидрина глицерина с N-производными аминокислот. / С.И. Раҷабов, Р.А. Мустафакулова, Ф.Н. Шарипов, С.С. Исмоилзода., М.С. Икромов// Материалы международной конференции инновационные подходы к развитию образовательно-производственного кластера в нефтегазовой отрасли Ташкент, Узбекистан-2022. Стр. 221-222.

[12-А]. Шарипов Ф.Н. Эффективный гетерогенно-каталитический способ синтеза хинолинов в присутствии цеолитов / А.В. Байбуртли, Ф.Н. Шарипов, Д.Р. Махмутова, Н.Г. Григорьева // Сборник материалов XIV международных научных надировских чтений “Яркие примеры преемственности научных традиций и верности профессии”, посвященных 90-летию Академика НАН РК, выдающемуся ученикому, основателю научной школы нефехимии Казахстана Надирову Надиру Каримовичу, (25 февраля 2022г) Казахстан.

[13-М]. Шарипав Ф.Н. Исследование смазывающей способности сложного эфира малеиновой кислоты. / Ш.Ш. Джумаев, Г.Н.

Сахабутдинова, В.А. Войнов, М.Х. Шарифов, С.С. Исмоилзода, Ф.Н. Шарипов // Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони ИИТ ДМТ бахшида ба “75-солагии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон”, “115-солагии академик Бобочон Гафуров”, “Соли 2023-Соли забони русӣ” ва “Соли 2025-Соли байналмиллалӣи ҳифзи пиряхҳо” (20-27 апрели соли 2023). Саҳ 213-218.

[14-М]. Шарипов Ф.Н. Синтез производные N-γ-ГАМК-β-оксипропил с остатками алкалоида цитизина. / С.С.Исмоилзода, М.С.Икромов, Ф.Н.Шарипов, С.И.Раджабзода // Маводи III конференсияи илмӣ-амалии олимони ҷавони ДМТ, бахшида ба «Рӯзи ҷавонони Тоҷикистон»- 23 май ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар илму маориф» Солҳои 2020-2040 (18-19 майи соли 2023). Саҳ. 48-52.

[15-М]. Шарипов Ф.Н. Способ получения 1,5-дифенил-3,7-диметиленпергидроцин, обладающий антибактериальной активностью. / Ф.Н. Шарипов, С.И.Раджабзода, С.С.Исмоилзода // Маводи III конференсияи илмӣ-амалии олимони ҷавони ДМТ, бахшида ба «Рӯзи ҷавонони Тоҷикистон»- 23 май ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар илму маориф» Солҳои 2020-2040 (18-19 майи соли 2023). Саҳ. 52-57.

[16-М]. Шарипов Ф.Н. Синтез ва модификасияи дихлоросиклопропанҳои диглитсерол / Ф.Н. Шарипов, С.И. Раджабзода, М.С. Икромов, // маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони ИИТ ДМТ бахшида ба “30-юмин солгади қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон” ва “Соли маърифати ҳуқуқӣ” (22-27 апрели соли 2024). Саҳ 196-200.

[17-М]. Шарипов Ф.Н. Реакция конденсации некоторых производных глицерина с аминомасляной кислотой / С.И.Раджабзода, А.А. Гулов, Ф.Н. Шарипов, // Конференсияи VI илмӣи байналмилалӣ: ”Масъалаҳои химияи физикӣ ва координатсионӣ”, бахшида “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” (солҳои 2020-2040), 90-солагии доктори илмҳои химия, профессор Хомид Муҳсинович Якубов, гиромидошти хотираи доктори илмҳои химия, профессор Зухуриддин Нуриддинович Юсуфов, 75-солагӣ ва 53-солагии фаъолияти илмӣ-таълимӣи доктори илмҳои химия, профессор Раҳимова Мубаширхон (15-16 майи соли 2024). Душанбе-2024. Стр 336

Патент

[18-М]. Раджабзода С.И., Шарипов Ф.Н., Исмоилзода С.С., Аловиддинзода Р.А., Саидова Ш.И. 1,5-дифенил-3,7-диметиленпергидрооксини дорои фаъолияти зиддибактериявӣ. Заявка №2301782, на изобретение, выдан малый патент 1272ТJ. СБП (2021): С07D203/02; А31Р 1/04, зарегистрирован в Государственном реестре изобретений Республикой Таджикистан 17 января 2023 г. -Душанбе, 2023.

Феҳристи асосии маводи диссертатсионии мазкур дар ҳаҷми 19-адад корҳои илмӣ ба таъб расонида шуда, 4-мақола дар маҷалаҳои илмӣ аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти ҶТ тавсия шуда нашр шуда, инчунин 1-патент дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳардидааст ва 14 фишурдаҳо дар нашрияҳои дигари илмӣ ва маводи конференсияҳо ба ҷоп расидаанд.

Диссертатсияи дараҷаи доктори фалсафа Ph.D дар мавзӯ «**Модификатсияи ҳосилаҳои нитрогендори глитсерол, диглитсерол ва имконияти истифодабарии онҳо дар синтези органикӣ**» кори илмӣ ба анҷомрасида буда, барои дарёфти доктори фалсафа Ph.D аз рӯи ихтисоси 6D.06.06.03- Химияи органикӣ мувофиқ аст.

Бо дар назардошти ақидаҳои дар боло зикршуда, ҷаласаи васеи кафедраи химияи органикии факултети химияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва озмоишгоҳи илмӣ-таҳқиқотии “Химияи глитсерин”-и ба номи профессор, узви вобастаи АМИТ Кимсанов Б.Ҳ. Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон диссертатсияи Шарипов Фирдавс Нуралиевичро дар мавзӯи мавзӯи «**Модификатсияи ҳосилаҳои нитрогендори глитсерол, диглитсерол ва имконияти истифодабарии онҳо дар синтези органикӣ**» кори илмӣ ба анҷомрасида меҳисобад, ки дар сатҳи баланди илмию таҳқиқотӣ таълиф шуда, ба талаботи кори диссертатсионӣ ҷавобгӯ аст. Дар ин замина, диссертатсияи мазкурро барои дарёфти дараҷаи доктори фалсафа Ph.D аз рӯи ихтисоси 6D060603- Химияи органикӣ ба химоя дар шурои диссертатсионии 6D.KOA-010-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон тавсия менамояд.

Хулоса дар ҷаласаи васеи кафедраи химияи органикии факултети химияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва озмоишгоҳи илмӣ-таҳқиқотии “Химияи глитсерин”-и ба номи профессор, узви вобастаи АМИТ Кимсанов Б.Ҳ. Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон қабул карда шудааст.

Дар чаласа 47 нафар, аз чумла 11 нафар доктори илмҳои химия, 36 нафар номзади илмҳои химия иштирок доштанд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор»-47 нафар, «зид» нест, «бетараф» нест. Протоколи №05 аз 05 апрели соли 2024.

Раискунанда: доктори илмҳои фарматсевтӣ, профессори кафедраи химияи органикии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (Ихтисос 33. 08. 33-Химияи фарматсевтӣ) Бобизода Ф.М.

Котиб: ходими пешбар, мудири озмоишгоҳи илмӣ-таҳқиқотии “Химияи глитсерин”-и ба номи профессор, узви вобастаи АМИТ Кимсанов Б.Ҳ. Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

(Ихтисос 02. 00. 03-Химияи органикӣ) Кабирзода З.О.

Тақризнависони расмӣ:

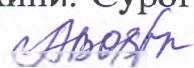
1. Номзади илмҳои химия, муаллими калони кафедраи химияи органикии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (Ихтисос 02.00.03-Химияи органикӣ) (Ҷойи кор: ДТМ, Суроға: 734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17. (+992937700395) Зафаров С.З.

Имзои д.и.ф., профессор Ф.М. Бобизода, ходими пешбар З.О. Кабирзода, н.и.х., муаллими калон, С.З. Зафаровро тасдиқ мекунам.

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси ДМТ «06» апрели соли 2024

Тавқиев Э.Ш.

2. Номзади илмҳои химия, муаллими калони кафедраи химияи органикӣ ва биологияи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айнӣ (Ихтисос 02.00.03-Химияи органикӣ) (Ҷойи кор: ДДОТ ба номи С.Айнӣ. Суроға: 734080, ш. Душанбе, х. Рӯдакӣ121) (+992933234466) Касирова А.Н.

Имзои н.и.х., муаллими калон, А. Касироваро тасдиқ мекунам. Сардори шӯъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси ДДОТ ба номи С.Айнӣ

Мустафозода А.

«06» апрели соли 2024